

## Klagenævnet for Udbud

(Michael Kistrup, Knud Erik Busk, Niels Henriksen)

J.nr.: 2006-00012589

22. oktober 2007

### K E N D E L S E

Grønbech Construction A/S  
(advokat Georg Petersen, København)

mod

1. Albertslund Boligselskab
2. Vridsløselille Andelsboligforening  
(advokat Kurt Bardeleben, København)

Ved udbudsbekendtgørelse af 5. august 2006 udbød de indklagede, Albertslund Boligselskab (AB) og Vridsløselille Andelsboligforening (VA), som begrænset udbud efter Udbudsdirektivet en bygge- og anlægskontrakt vedrørende 4 storentrepriser, herunder »Renovering af facader herunder glasinddækninger af altaner, nye vinduer og franske altaner, indgangspartier og ny facadebeklædning«, som denne sag vedrører. Det oplystes, at entreprisen angik en bebyggelse bestående af 18 ens boligblokke på 4 etager, i alt 72 opgange med 504 boliger.

De indklagede havde på udbudstidspunktet ikke truffet beslutning om, hvorvidt de ønskede i fællesskab at tildele én bydende det samlede arbejde (fordelt på 2 kontrakter), eller om bygherrerne ønskede individuelt at tildele deres del af arbejderne til en af de bydende, hvorfor der afholdtes 2 sideordnede licitationer.

Fem virksomheder, herunder klageren, havde anmodet om og opnået prækvalifikation, og ved udløbet af fristen for afgivelse af tilbud den 22. november 2005 havde alle de prækvalificerede virksomheder afgivet tilbud.

Tildelingskriteriet var det økonomisk mest fordelagtige bud. Udbudsbrev blev udsendt den 7. oktober 2005, og fristen for afgivelse af tilbud udløb den 22. november 2005.

Efter bl.a. et såkaldt »afklarende møde«, som blev afholdt den 13. december 2005 med klageren, Grønbech Construction A/S, indbød de indklagedes arkitekt ved skrivelser af 26. juli 2006 tilbudsgiverne til et udbud efter forhandling »med det formål at indgå en kontrakt om Albertslund Nord - entreprise A, jf. EU-udbudsdirektivets art. 30, stk. 1, litra a«, da ingen af de indkomne tilbud var antagelige. Samtidig annulleredes det begrænsede udbud vedrørende entreprise A. Om baggrunden herfor anførtes, at samtlige tilbud væsentligt oversteg de indklagedes budget for entreprisen.

Ved skrivelse af 23. februar 2007 til klageren meddeltes, at Enemærke & Petersen A/S (Enemærke & Petersen) samlet set have afgivet det økonomisk mest fordelagtige tilbud, som således blev foretrukket.

Den 25. april 2007 indgav klageren klage til Klagenævnet for Udbud over indklagede. Klagen har været behandlet på et møde den 11. juni 2007.

Klageren har nedlagt følgende påstande:

#### Påstand 1

Klagenævnet skal konstatere, at indklagede har overtrådt det EU-udbudsretlige ligebehandlingsprincip ved på et afklarende møde den 13. december 2005 at have drøftet en præcisering af tildelingskriterierne.

#### Påstand 2

Klagenævnet skal konstatere, at de indklagede har handlet i strid med Udbudsdirektivet, herunder art. 53, stk. 1, litra a, ved at have anvendt underkriterierne pris 33 1/3 %, logistik 25 % og facadesystem 41 2/3 %, selv om disse kriterier i udbudsbetingelserne var angivet til hhv. 60 %, 15 % og 25 %.

#### Påstand 3

Klagenævnet skal konstatere, at de indklagede har handlet i strid med det EU-retlige gennemsigtighedsprincip og ligebehandlingsprincippet ved ikke forud for tilbudsgivningen at have givet oplysninger om det anvendte karkersystem.

#### Påstand 4

Klagenævnet skal konstatere, at de indklagede har handlet i strid med det EU-retlige gennemsigtighedsprincip og ligebehandlingsprincippet ved at have tildelt Enemærke & Petersen og klageren hhv. 10 point og 8,57 point vedrørende underkriteriet pris, uanset at der kun var en forskel på priserne på 0,455 %.

#### Påstand 5

Klagenævnet skal konstatere, at de indklagede har handlet i strid med det EU-retlige gennemsigtighedsprincip og ligebehandlingsprincippet ved at have tildelt Enemærke & Petersen og klageren for høje point vedrørende underkriteriet pris, idet tilbudspriserne oversteg de indklagedes budget med ca. 28 %.

#### Påstand 6

Klagenævnet skal konstatere, at de indklagede har handlet i strid med det EU-retlige gennemsigtighedsprincip og ligebehandlingsprincippet ved at have tildelt Enemærke & Petersen 7 point vedrørende underkriteriet logistik, uanset at denne tilbudsgivers fremgangsmåde medfører så betydelige ulemper, at denne karakter ikke kan opnås.

#### Påstand 7

Klagenævnet skal konstatere, at de indklagede har handlet i strid med det EU-retlige gennemsigtighedsprincip og ligebehandlingsprincippet ved vedrørende underkriteriet facadesystem at have tildelt Enemærke & Petersen og klageren 10 og 7 point, uagtet alt arbejde fra Enemærke & Petersen udføres under telt, medens klageren udfører alle elementer udenfor byggepladsen, ligesom Enemærke & Petersens udførelsesmetode i mindst lige så høj grad som klagerens er vejrligsfølsom.

#### Påstand 8

Klagenævnet skal konstatere, at de indklagede har handlet i strid med det EU-retlige gennemsigtighedsprincip og ligebehandlingsprincippet ved vedrørende underkriterium logistik at have taget hensyn til logistisk redegørelse og redegørelse for tidsplanlægning.

Klageren har oplyst senere at ville nedlægge påstand om erstatning.

Indklagede har erkendt overtrædelsen anført i påstand 2 og har nedlagt påstand om, at klagen for så vist angår påstand 1 og 3-8 ikke tages til følge.

Sagens nærmere omstændigheder er følgende:

Fristen for prækvalifikation udløb den 15. september 2005. Fem virksomheder havde anmodet om og opnået prækvalifikation, og ved udløbet af fristen for afgivelse af tilbud den 22. november 2005 havde alle de prækvalificerede virksomheder afgivet tilbud. Følgende virksomheder afgav tilbud:

1. Klageren
2. Enemærke & Petersen
3. E. Pihl & Søn A/S,
4. Ejner Kornerup A/S og
5. MT Højgaard.

Virksomhederne afgav tilbud på facaderenoveringen af begge boligforeninger. Laveste bud indkom fra klageren med en totalpris på 169.876.656 kr., medens næstlaveste bud indkom fra Enemærke & Petersen med 171.966.000 kr. Denne tilbudsgiver tilbød en prisreduktion på 9 mio. kr., hvis facaderenoveringen fra begge indklagede blev tildelt selskabet.

I udbudsbrevet var bl.a. anført følgende:

» ...

Tildelingskriterium:

Entrepriserne vil blive tildelt det/de økonomisk mest fordelagtige tilbud ud fra følgende delkriterier:

- Pris 60%
- Logistik 15%
- Facadesystem 25%

Vedrørende de enkelte delkriterier bemærkes følgende:

Pris:

Konkurrencepriserne er de på tilbudsformular for henholdsvis VA, AB og fælles angivne samlede priser.

Logistik:

Bygherrerne ønsker, at arbejdsprocessen tilrettelægges rationelt, så-

ledes at omfanget af gener for beboerne i udførelsesperiode minimeres mest muligt.

De bydende skal vedlægge deres tilbud en redegørelse for, hvorledes logistikken påtænkes tilrettelagt med henblik på at opfylde de nævnte mål. Endvidere skal vedlægges tidsplan og oplysninger om den gennemsnitlige tid pr. blok.

Evalueringen af det her anførte delkriterium vil blive foretaget på grundlag af denne redegørelse.

...

#### Facadesystem:

Udbudsmaterialet angiver facadesystemets overordnede geometri og kvalitet, ligesom en række detaljer er angivet. De bydende skal ved valg af metoder mv. tilstræbe, at montagen af de givne emner foretages så enkelt og så hurtigt som muligt med henblik på at sikre, at udførelsen

- har en lav grad af vejrligsfølsomhed
- giver en stor grad af sikkerhed for produktets tæthed mod vind og fugt
- giver, en stor grad af sikkerhed for produktets holdbarhed og levetid

De bydende skal vedlægge deres tilbud en redegørelse, der ved beskrivelse af forslag til udførelsesmetoder og monteringsprincipper, valg af materialer, valg af værktøj, udførelse af samplingsdetaljer og lignende viser, hvorledes de bydende agter at opfylde de ovenfor angivne mål. Evalueringen af nærværende delkriterium vil blive foretaget på grundlag af denne redegørelse.«

I klagerens tilbud er anført følgende om logistik:

#### »Organisation:

Der regnes med, at der skal drives to selvstændige byggepladser, en for hver af boligforeningerne. Grønbech Construction A/S vurderer, at det logistiske arbejde skal udføres af 1 ansvarlig, der kun vil være beskæftiget med dette, Se også logistisk principtegning for uddybning af dette.

#### Arbejdsprocesforløb:

Grønbech Construction A/S påregner at skulle bruge ca. 9 lifte/platforme pr. byggeplads. Løftekapaciteten udgøres af 1 eller 2 trailerkraner. Vandret transport tænkes udført med reol- og trækvogne forspændt en teleskoplæser, som samtidig bruges som ekstra løftekapacitet. Dette setup er valgt primært for at mindske generne for de omkringlig-

gende beboere, men også for at optimere facadearbejderne tidsmæssigt & økonomisk.

Allerførst udføres der terrænarbejder i form af udgravning omkring bygning og støbning af betonsokler for skalmur. Herefter udfører muren skalmuring af stueetagen i afsnit på 4,8 m længde.

Så demonterer GC's nedriver relevante dele af den eksisterende facade, i henhold til gældende forskrifter for arbejde med asbestholdigt materiale. Facadepladerne samt isolering deponeres i containere på de dertil anviste pladser. Af sikkerhedshensyn hegnes disse containere inde, eller containerne låses af. Generelt bestræbes det, at få miljøfarligt materiale kørt bort fra pladsen så hurtigt som muligt.

Nedrivning sker efter J.I.T. princippet, dvs. facaden fjernes først umiddelbart før facadeelementmontagen begynder arbejdet i det pågældende område.

De nye facadeelementer kommer fra fabrik i 2,8\*4,8 m henholdsvis 2,8\*2,4 m størrelse, uden døre og vinduer. I arbejdsområdet foran boligblokke opsættes et arbejdstelt, hvor vinduer og døre monteres, og elementerne gøres klar til ophejsning. Leveringen af vinduer & døre forudsættes udført efter J.I.T. princippet for at minimere brækage på byggepladsen, men også på grund af den knebne materialeoplagsplads. Produktionen af elementer i telt vil foregå, så elementerne monteres lodret. Der vil derfor i en arbejdsgang blive lavet elementer klar fra 1. til 3. sal. Disse hejses, én ad gangen op, og monteres i en kontinuerlig arbejdsgang. Mens førnævnte arbejde pågår, efterreparerer andre montører den eksisterende dampspærre. Der udføres brandisolering af dæk og lejlighedskele, der monteres stålbeslag på de bærende tværvægge samt efterisoleres med 180 mm fastholdt stenuld.

Når arbejdet flyttes over på altansiden er arbejdet lidt mere komplekst i og med at der skal monteres nye altaner, som også udføres som elementer

Efterfølgende monteres inddækninger samt fugearbejde foretages. Tagrender og andet kompletteringsarbejde foretages også i denne fase.

Samtidig, men forholdsvis uafhængig af disse arbejder, pågår der arbejder i stueetagen med montage af lofter i gennemgange, montage af glas/aluelementer i gennemgangene, samt diverse elarbejder.

Ovennævnte procesforløb skulle sikre de enkelte lejermål en tidsmæssig kort belastning med håndværkere inde på, og omkring lejermålet.«

I klagerens tilbud er anført følgende redegørelse om facadesystemet:

»Underlag for den nye facadebeklædning er præfabrikerede facadeelementer i varmgalvaniserede tyndpladeprofiler i princip som skitseret i udbudsmaterialet. De etagehøje facadeelementer udføres som en skeletkonstruktion med lodrette 125 mm C-profiler samlet med U profiler i top og bund. Elementerne er forberedt for montering af døre og vinduespartier som angivet i udbud. Tykkelse af stålprofilerne er i intervallet 1,25 til 2,0 mm afpasset efter de aktuelle belastninger.

Facadeelementerne udføres i fuld etagehøjde og med vandret spænd fra bærende tværvæg til bærende tværvæg, dvs, normal  $H*B = 2,8*4,8$  m, idet elementer ved trappeskakte er  $2,8*2,4$  m. Elementerne monteres udvendig med en 8 mm cementspånplade som opfylder kravet til klasse 1 beklædning og med en Z-værdi på 2,0. Elementerne udfyldes med 125 mm stenuld jf. udbud, som fastholdes indvendig under transport og lagring.

Kassetterne leveres på pladsen efter JIT princippet, hvor vinduer og døre, og inddækninger i det omfang det er muligt, monteres i telt, hvorved elementfremstillingen bliver vejruafhængig.

Umiddelbart før montagen af de nye facadeelementer demonteres den eksisterende facade- beklædning samt isolering, og der monteres nye varmgalvaniserede stålkonsoller på de bærende tværvægge i princip som i udbud til bæring af facadeelementerne og de vandrette stålprofiler, som bærer altanelementerne.

Den eksisterende dampspærre efterrepareres. Der udføres brandisolering af dæk og lejlighedskel, hvorefter der efterisoleres med 180 mm fastholdt stenuld.

De færdige facadeelementer køres på reolvogne til de respektive montagesteder, hejses op og fastgøres til den allerede efterisolerede eksisterende facade. Materiellet, der tænkes anvendt her, vil være teleskoplæsser, trailerkran og lift.

Efterfølgende vil elementerne blive stoppet i lodrette og vandrette fuger. Der fuges, og de sidste inddækninger monteres.

Der monteres lodrette 22\*45 mm trykimprægnerede afstandsprofiler på facadeelementerne, som underlag for de vandrette ekstruderede aluminiumsprofiler, hvor synlige flader pulverlakeres jf. udbud. Afslutningsvis monteres facadeplader af 8 mm sort Swiss Pearl jf. udbud.«

I tilbuddet fra Enemærke & Petersen er anført følgende om logistik:

»Enemærke & Petersen a/s opbygger logistikplanen til Albertslund Nord som Lean Construction/trimmet byggeri.

Den første blok vil tage væsentligt længere tid at udfører end de øvrige blokke, da alle arbejdesprocesser skal gennemprøves og grundigt tids studeres/måles.

Herefter vil den endelige logistik- og arbejdsplan blive udarbejdet af Enemærke & Petersen a/s i samarbejde med vores egne håndværker og underentreprenører.

Det er vore klarer erfaring, at hvis håndværker og underentreprenører inddrages i planlægningen, føler de større medansvar for overholdelse af indgående aftaler, herunder tidsterminerne

Som nævrt under »facadesystem« vil Enemærke & Petersen a/s i videst muligt omfang fremkomme med præ.fab. enheder, som samtidig kan optage evt. tolerance i bygningerne.

Dette vil betyde at efter "blok 1" er udført vil fremdriften for de enkelte blokke stige støt gennem byggesagen.

Værktøjet til dette er logistikplanen for materiale leverancerne, således at disse leveres efter "just in time" princippet.

For de involdverede håndværker afholdes den ugentlige planlægningsmøder. Disse møder er med til at sikre næste uges produktion udføres iht. tidsplanen. Herudover er disse møder medvirkende til at, de forskellige faggrupper får forståelse for hinandens arbejder.

Enemærke & Petersen a/s har gennem flere år med stor succes udført lignende projekter efter ovennævnte principper.«

I Enemærke & Petersens tilbud er endvidere anført følgende:

#### »Hovedprincip

På eksisterende facader og gavle monteres ny facade som et system af alu-rigler, isolering, vindplade og ventileret facadeplader.

Systemet er afprøvet og udviklet gennem flere renoveringssager, sidst ved renovering af en bebyggelse med 325 boliger.

Systemet er ved Albertslund Nord tilpasset de givne forhold med hensyn til bygningernes statik. Der er også lagt vægt på, at bygningernes klimaskærm i størst mulig grad er intakt i hele byggeperioden.

Der påregnes desuden anvendt fast stillads (murerstillads) langs facader og gavle. Stilladser overdækkes, så facader er beskyttet mod nedbør. I vinterhalvåret påregnes opsat off shore "net" på stilladserne.

Stilladserne giver også mulighed for at anvende mekanisk løftegrej, herunder en specialudviklet maskine til løft og montering af vinduer.

Ved valg af elementsystem er der også taget hensyn til indhejsning på stilladserne, håndtering og montering, samt optagelse af tolerancer.

Der anvendes etagehøje elementer, typisk ca. 1,40 m bredde.

Elementerne opbygges over en præfabrikeret aluminiums-"stige", med vandrette rigler pr. 600 mm (L-profiler). som svejdes til de 2 lodrette rigler (C-profil).

På stigernes udvendige side påskrues vindplade, og elementerne isoleres med 150 mm flexi batts.

Materialevalg og -kombinationer, samt valg af skruer o.l., er foretaget med høj fokus på evt. risiko for galvanisk korrosion.

Efter at elementerne er monteret, isoleres og påskrues lukkestykke (vindplade) ud for etageadskillelserne. Vindplade på facaderne fremstår herefter med en ubrudt flade, uden elementfuger o.l., idet alle pladekanter er fuldt understøttet og skruet til alu-riglerne.

Elementerne er dimensioneret for vindlast 0,72 kN/m<sup>2</sup> og formfaktor  $c=1,5$ . Vindlast på de vandrette L-profiler overføres til de lodrette rigler. Lodret last overføres til de lodrette rigler (C-profil) ved hjælp af skivevirkning i vindpladerne. Profilerne er dimensioneret, så udbøjningen for vindlast er mindre end 1/450.

Jævnfør de oprindelige statiske beregninger for bebyggelsen kan dækelementerne i bygningerne ikke bære belastningerne fra den nye facade, I begge facader bæres den nye facade derfor etagevis af RHS-facadebjælker, der hviler på konsoller, påboltet betonvæggene pr. 4,8 og 2,4 m. Facadebjælkerne er løbende afstivet til etagedækkene, så vindlast kan overføres til dækkene.

Elementer fastgøres etagevis til de eksisterende betonelementer ved hjælp af limankre og vinkelbeslag, som med en momentstiv samling er skruet til de lodrette C-profiler i kanten af de nye elementer.

#### Arbejdsrækkefølge

1. Nuværende Robertson plader fjernes. Karnapper ved trapperum fjernes og evt. afskærmning opsættes.
2. Limankre indbores i betonvægge og konsoller monteres.

3. RHS-facadebjælker oplægges på konsollerne og oprettes i nøjagtig kote og flugter, så facadeelementer kan monteres uden yderligere opretning.
  4. Eksisterende vindspærre og isolering fjernes. Membran eftergås, og der monteres 150 mm isolering i det eksisterende stolpeskelet. Brandisolering monteres ved betonvægge. Der skummes mellem stolpeskelet og betonvægge/-dæk.
  5. Facadestiger ophejses og monteres. Isolering, brandisolering, vindspærre og lukkestykker monteres ud for etagedæk samt over vinduer.
- ...«

Ved skrivelse af 6. december 2005 blev klageren indkaldt til et såkaldt »afklarende møde« den 13. december 2005. I skrivelsen blev foreslået følgende dagsorden for mødet:

- »1. Præcisering af tildelingskriterier.
2. Gennemgang af jeres tilbud.
3. Gennemgang af de konstruktionsprincipper og materialer som der er anført i jeres tilbud.
4. Gennemgang af den byggelogistik og byggepladsindretning som der er anført i jeres tilbud.
5. Tidsplan og byggestart.
6. Gennemgang af evt. besparelsesmuligheder.
7. Eventuelt.«

De indklagedes arkitekt, Projektgruppen Albertslund Nord I/S 2002 (Projektgruppen), anmodede ved skrivelser 6. februar 2006 og 31. maj 2006 om tilbudsgivernes vedståelse af tilbud under henvisning til, at tilbudspriserne oversteg de indklagedes budgetter. Ved skrivelser af 26. juli 2006 blev de 5 tilbudsgivere indbudt til et udbud efter forhandling »med det formål at indgå en kontrakt om Albertslund Nord - entreprise A, jf. EU-udbudsdirektivets art. 30, stk. 1, litra a«, da ingen af de indkomne tilbud var antagelige. De indklagede annullerede samtidig udbuddet vedrørende entreprise A. Om baggrunden herfor anførtes, at samtlige tilbud væsentligt oversteg de indklagedes budget for entreprisen.

I perioden herefter har indklagede afholdt 2 møder med Enemærke & Petersen og klageren henholdsvis den 31. juli 2006 og den 29. september 2006. Mødet den 31. juli 2006 havde til formål at indlede et udbud efter forhandling. Forhandlingerne med klageren blev udsat under hensyn til klagerens overvejelser om at indgive klage til klagenævnet for Udbud. Mødet den 29.

september 2006 med virksomhederne havde til formål at finde yderligere besparelser. Foruden møderne har der mellem klageren og indklagede været forskellige kontakter af betydning for forhandlingen.

Den 31. juli 2006 indgav klageren, klage til Klagenævnet for Udbud over de indklagede. Klagen blev ikke tillagt opsættende virkning.

Klagen angik spørgsmål, om de indklagede havde handlet i strid med artikel 30 i Udbudsdirektivet ved ikke at have afvist tilbuddet fra Enemærke og Petersen om facaderenovering under henvisning til, at dette tilbud ikke indeholdt både et tilbud på det udbudte bygge- og anlægsarbejde, udarbejdet på grundlag af udbudsbetingelserne, og et alternativt tilbud, udarbejdet på grundlag af de mindstekrav, der i udbudsbetingelserne var fastsat for alternative tilbud, men alene indeholdt et alternativt tilbud.

Ved kendelse af 27. februar 2007 udtalte Klagenævnet for Udbud, at tilbuddet fra Enemærke & Petersen ikke fandtes at stride mod udbudsmaterialets krav til logistik eller principperne for arbejdets udførelse, og der er om disse forhold derfor ikke var tale om, at denne tilbudsgiver har indgivet et alternativt tilbud. Klagenævnet fandt derfor, at de indklagede havde været berettiget til at anse tilbuddet fra Enemærke & Petersen for konditionsmæssigt, ligesom de indklagede havde været berettiget til at indlede forhandlinger med denne tilbudsgiver.

Allerede den 23. februar 2007 skrev de indklagedes arkitekt således til klageren:

»...

De vedlagte evalueringsskemaer viser en meget lige vurdering, der dog har et udsving til fordel for Enemærke & Petersens tilbud.

Enemærke & Petersens tilbud er 720,000 kr. billigere end Grønbech Construction A/S. Denne pris er bedømt som god. Logistik er samlet bedømt til middel og facadesystem er samlet vurderet som over middel.

Grønbech Construction A/S er 720.000 kr. dyrere end Enemærke & Petersen. Denne pris er bedømt som over middel. Logistik og facadesystem er samlet bedømt til over middel.

Som det fremgår af skemaerne er der ikke tale om en væsentlig forskel, men dog som nævnt en lille overvægt til Enemærke & Petersen, når til-

delingskriteriernes vægtning tages i betragtning. På denne baggrund har bygherrerne vurderet, at Enemærke & Petersen har afgivet det økonomisk mest fordelagtige tilbud over for begge bygherrer.

Bygherrernes vurdering er betinget at, at den verserende klagesag ikke kommer med en kendelse som underkender udbudsgrundlaget.

...«

Af de vedlagte evalueringsskemaer fremgår, at klageren og Enemærke & Petersen er bedømt på de 3 underkriterier som anført i udbudsbetingelserne. Det fremgår videre, at underkriterierne kunne bedømmes til en af 5 positioner, og at der til hver position var knyttet point således:

|     |                |        |                 |       |
|-----|----------------|--------|-----------------|-------|
| 10  | 8              | 7      | 6               | 2     |
| God | Over<br>Middel | Middel | Under<br>middel | Ringe |

For underkriteriet pris er Klageren bedømt »over middel«, mens Enemærke & Petersen er bedømt »god«. Klageren og Enemærke & Petersen tildeltes således hhv. 8 og 10 point for pris, som derpå reduceredes til den angivne vægtning på 60 % til hhv. 6 og 4,8 point.

Underkriteriet logistik er i skemaet opdelt i 3 delkriterier med følgende bedømmelse:

|                                                                            | Klageren         |    | Enemærke & Petersen |   |
|----------------------------------------------------------------------------|------------------|----|---------------------|---|
| Bedømmelse:                                                                |                  |    |                     |   |
| Vurdering af gener for beboerne, jf. nærmere udbudsbrev af 7. oktober 2005 | God              | 10 | Middel              | 7 |
| Logistisk redegørelse, jf. nærmere udbudsbrev af 7. oktober 2005           | Over mid-<br>del | 8  | Middel              | 7 |
| Redegørelse for tidsplanlægning jf. nærmere udbudsbrev af 7. oktober 2005  | Over mid-<br>del | 8  | Over<br>middel      | 8 |

Indklagede har efter en reduktion af de tildelte point til den angivne vægtning på 15 % tildelt klageren 3,9 point og Enemærke & Petersen 3,3 point.

Underkriteriet facadesystem er i skemaet opdelt i 3 delkriterier med følgende bedømmelse:

|                                                                                           | Klageren     |   | Enemærke & Petersen |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|---|---------------------|----|
| Bedømmelse:                                                                               |              |   |                     |    |
| Vejrligsfølsomhed, jf. nærmere beskrivelse i udbudsbrev af 7. oktober 2005                | Middel       | 7 | God                 | 10 |
| Facadens tæthed mod vind og fugt, jf. nærmere beskrivelse i udbudsbrev af 7. oktober 2005 | Over middel  | 8 | Over middel         | 8  |
| Facadens holdbarhed og levetid, jf. nærmere beskrivelse i udbudsbrev af 7. oktober 2005   | Over mid-del | 8 | Over middel         | 8  |

Indklagede har efter en reduktion af de tildelte point til den angivne vægtning på 25 % tildelt klageren 5,75 point og Enemærke & Petersen 6,5 point.

Den samlede pointtildeling blev derpå beregnet således:

|              | Klageren | Enemærke & Petersen |
|--------------|----------|---------------------|
| Pris         | 4,8      | 6                   |
| Logistik     | 3,9      | 3,3                 |
| Facadesystem | 5,75     | 6,5                 |
| I alt        | 14,45    | 15,8                |

Indklagede, der har erkendt, at der ved beregningen er begået fejl som anført i klagerens påstand 2, har foretaget en fornyet vægtning af de tildelte point og beregning af det samlede resultat, idet indklagede til illustration har tildelt indklagede bedømmelsen god vedrørende underkriteriet pris, svarende til 10 point. Udfaldet af den omberegnete bedømmelse kan illustreres således:

|          | Klageren | Enemærke & Petersen |
|----------|----------|---------------------|
| Pris     | 6        | 6                   |
| Logistik | 1,3      | 1,1                 |

|              |     |     |
|--------------|-----|-----|
| Facadesystem | 1,9 | 2,2 |
| I alt        | 9,2 | 9,3 |

Til brug for sagens behandling i klagenævnet har arkitekt Per Zwinge den 24. maj 2007 skrevet således til indklagedes advokat om indklagedes evaluering af buddene:

»...

Ved vurderingen at de 2 tilbudte facadesystemer har vi først taget udgangspunkt i, om begge systemer lever op til kravene i udbudet og om de kan gennemføres. Herefter har vi vurderet facadesystemets egenskaber i forhold til:

- Vejrligsfølsomhed
- Tæthed med vind og fugt
- Holdbarhed, levetid

Ved vurdering af vejrligsfølsomhed er der tale om gener for beboerne, risici ved arbejdsudførelsen samt følgeudgifter til vinterforanstaltninger mv.

I udbudet har vi lagt op til præfabrikerede facadeelementer for at minimere bl.a. stilladsperioden. Tilbudet fra E&P berør dog områder, som klart sikrer arbejdsprocessen ved fjernelse af den eksisterende facade og med opstilling af telt på hele facaden. Det er således processen ved fjernelse af den eksisterende facade, som har en afgørende betydning for vurderingen af facadesystemets mest økonomiske fordel for bygherren.

Heri indgår også minimering af vinterforanstaltninger efterfølgende.

Grønbech Constructions facadesystem har efter vores vurdering og i et større omfang en mere risikobetonet proces for fjernelse af de eksisterende facader, samt omkostning til vinterforanstaltninger.

Vi har endvidere fra en lignende sag efter udbudet erfaret problemer med ophejsning/montering ved blæst mv., som kan medføre forsinkelser på tidsplanen.

Ovennævnte vurdering har således betydet, at en blanding af præfab elementer og totalinddækning af facader har en større værdi for bygherren end en egentlig elementleverance, når vi har med renoveringsopgaver at gøre.

De øvrige parametre er helt ligeværdige.«

Den 6. juni 2007 blev der indgået kontrakt med Enemærke & Petersen under forbehold for udfaldet af denne klagesag.

Under sagen er der afgivet forklaring af administrerende direktør hos klageren Knud Gram, afdelingsingeniør hos klageren Ebbe Hvid Hovgaard, sagsbehandler hos klageren Kim Pedersen, arkitekterne Per Zwinge og Christian Tranberg begge Projektgruppen.

Knud Gram har bl.a. forklaret, at han deltog i mødet den 13. december 2005. Endvidere deltog Kim Pedersen, Hovgaard, Zwinge, Tranberg og en person yderligere. Han har aldrig før oplevet, at spørgsmål som i dagsordenen for mødet har været rejst, efter at tilbud var afgivet. Under dagsordens punkt 1 blev klagerens system gennemgået i forhold til det fremlagte materiale. Man drøftede tætheden af facaderne, og vidnet forklarede, hvorledes systemet var opbygget. Med klagerens system, er det naturligt, at der etableres et beskyttende gardin i takt med, at facaden nedtages. Han husker ikke, om tildelingskriterierne blev nævnt.

Ebbe Hvid Hovgaard har bl.a. forklaret, at han deltog i mødet den 13. december 2005. Der blev ikke drøftet karakterer på mødet, men noget med, at man ville lægge vægt på, at facaden var tæt. Dette virkede uforståeligt, fordi han gik ud fra, at angivelserne i udbuddet indebar en tæt facade.

Kim Pedersen har bl.a. forklaret, at han har kalkuleret sagen hos klageren. Han deltog i mødet den 13. december 2005, hvor tildelingskriterierne ikke blev nævnt. Klagerens system indebar, at man ikke behøvede overdækning og stillads. Regn vil ikke give gener for beboerne, fordi der i så fald dækkes af. Overdækning er risikofyldt i stærk blæst, og presenningen skal i givet fald kunne blæse af for ikke at forvolde skade på bygningen og stilladset. Med klagerens system fjernes løbende 3 fag af facaden ad gangen, og der er derfor kun behov for afdækning af denne del af facaden. Klagers elementer laves på fabrik og nødvendige monteringsarbejder på elementerne sker på en plads borte fra arbejdsstedet. Elementerne hejses derpå på plads.

Per Zwinge har bl.a. forklaret, at han er projektleder på sagen. Udbuddets tildelingskriterier er formuleret i et samarbejde mellem bl.a. han selv, byg-

herren og Christian Tranberg. Han og Christian Tranberg var nok de drivende kræfter ved formuleringen af udbudsmaterialet. Kravene til logistik var, at der skulle være et minimum af gener. Bedømmelse af tildelingskriteriet »logistik« er et udtryk for et forsøg på at opnå et samlet overblik, herunder at sikre tidsplanens overholdelse. Man måtte ved bedømmelsen se på, hvilke gener, der kunne opstå for beboerne. Vurderingen af tildelingskriteriet »facadesystem« skete der en samlet vurdering af systemet. Vurderingerne skete med udgangspunkt i de afgivne redegørelser. Facaderne skal naturligvis være tætte, men indklagede har vurderet de risici, der kunne være forbundet med de bydendes systemer. Der er ikke givet redegørelsen en selvstændig karakter. Han har affattet skrivelsen af 24. maj 2004 til indklagedes advokat. De afsluttende bemærkninger er blot erfaringer, som man efterfølgende har gjort, og de er ikke indgået i vurderingen af tilbuddene. Det samme gælder bemærkningen om vinterforanstaltninger. Man har foretaget en vurdering af tilbuddene i forhold til udbudsmaterialet og ikke i forhold til hinanden. Han deltog i mødet den 13. december 2005. Han husker ikke, hvor meget de drøftede tildelingskriterierne. Dagsordenspunktet herom var medtaget af høflighedsgrunde. Der foreligger intet referat af mødet. Enemærke & Petersen blev ligesom klageren indkaldt til et afklaringsmøde. De øvrige bydende blev ligeledes tilbudt et møde, men de afslog. Han husker ikke, hvornår evalueringssystemet blev lavet. Det blev lavet for at få overblik over vurderingerne. Det viste sig meget vanskeligt at vægte de enkelte elementer i tilbuddene, når bedømmelsen alene forelå i prosatekst. Man foretog først vurderingen af tilbuddene efter de anførte tildelingskriterier, hvorpå de tildelte point. Han opfatter pointsystemet som et hjælpeværktøj. Han selv, Tranberg og medarbejdere på tegnestuen lavede vurderingen, der blev forelagt for bygherren, der var enig.

Christian Tranberg har bl.a. forklaret, at han havde ansvaret for udviklingen af projektet. Da alle bydendes tilbud var for dyre, søgte man efter alle de elementer, der kunne billiggøre projektet. Han deltog i udarbejdelsen af udbudsbrevet, men havde særligt ansvar for tegningsmateriale. Han kan bekræfte, at man først bedømte tilbuddene som »gode«, »middel« osv., og at man derpå gav point. Pointgivningen var begrundet i, at klagerens og Enemærke & Petersens bud lå tæt på hinanden i bedømmelsen. Pointsystemet blev derfor afgørende for, hvem der vandt entreprisen. Han ved ikke, hvorfor man har opereret med 10 karakterer i en anden sag. Han tror ikke, at man har overvejet, hvad et godt logistiksystem skulle kunne koste.

## Parternes anbringender

### Ad påstand 1

Klageren har gjort gældende, at det er i strid med det udbudsretslige forhandlingsforbud, at der er afholdt møder med tilbudsgiverne som sket og med det i dagsordenen anførte indhold.

Indklagede har gjort gældende, at der ikke foreligger oplysninger om, at der er pågået ulovlig forhandling på mødet.

### Ad påstand 2

Klageren har gjort gældende, at det kan konstateres, at indklagede faktisk har fraveget de fastsatte underkriterier til tildelingskriteriet »det økonomiske mest fordelagtige bud«.

Indklagede har erklæret sig enig i, at der er sket en vægtning som anført i påstanden.

### Ad påstand 3

Klageren har gjort gældende, at det er af afgørende betydning for tilbudsgiverne, at det forud for tilbudsgivningen er meddelt, hvorledes tilbuddene vil blive evalueret. Der er ikke forud for tilbudsgivningen givet oplysninger om karaktersystemet, og de er ikke oplyst, hvorledes man ville prisfastsætte de enkelte elementer, der har været afgørende for bedømmelsen. Det anvendte pointsystem betyder, at prisen kan få en betydelig større vægt end 60 %, som forudsat i udbudsbetingelserne.

Indklagede har gjort gældende, at det anvendte pointsystem var et hjælpeværktøj for indklagede og udtrykker blot den allerede foretagne bedømmelse af de afgivne bud.

### Ad påstand 4 og 5

Klageren har gjort gældende, at pointgivningen er urimelig. En så beskeden forskel i tilbudsgivernes priser, kan ikke indebære en pointforskel på 2 point. Når Enemærke & Petersens pris endvidere er bedømt som god i mod-

sætning til klagerens, der kun er bedømt »over middel«, får prisen overvældende betydning. Klageren og Enemærke & Petersen burde være tildelt samme karakter, som ikke kunne bedømmes højt.

Indklagede har gjort gældende, at det er ubestrideligt, at Enemærke & Petersens bud var billigt. Der må da ske en forskellig vurdering af tilbuddene i denne henseende. Dette sker med udgangspunkt i de fastsatte underkriterier, men det er umuligt at lave objektive vurderinger, hvor det afgørende for bedømmelse af prisen er, hvad udbyder havde forestillet sig, at prisen skulle være.

#### Ad påstand 6

Klageren har gjort gældende, at klagerens metode giver de færreste gener for beboerne, hvorimod Enemærke & Petersens medfører langt flere gener. Indklagede har derfor handlet i strid med udbudsbetingelserne ved sin tildeling af point.

Indklagede har gjort gældende, at der er udøvet et forsvarligt skøn, som Klagenævnet for Udbud ikke bør tilsidesætte.

#### Ad påstand 7

Klageren har gjort gældende, at klagerens metode er hurtigere end Enemærke & Petersens, hvilket er afgørende for vejrligsfølsomheden. Der har ikke været grund til at tildele klageren en lavere karakter end Enemærke & Petersen.

Indklagede har gjort gældende, at der er udøvet et forsvarligt skøn, som Klagenævnet for Udbud ikke bør tilsidesætte.

#### Ad påstand 8

Klageren har gjort gældende, at indklagede har inddraget forhold, der ikke er omtalt i udbudskriterierne, i sin bedømmelse af tilbuddene. Ved bedømmelse af underkriteriet »logistik« kan kun delkriteriet om gener lovligt anvendes, og her burde Enemærke & Petersen kun være blevet tildelt 2 point. De øvrige delkriterier er kriterier, der i princippet er lovlige

underkriterier, hvis de var angivet i ubudsbetingelserne, hvilket ikke er tilfældet.

Indklagede har gjort gældende, at man netop har lagt vært på spørgsmålet om gener. Både tidsplanlægning og logistik er udtryk herfor.

#### Klagenævnet udtaler:

##### Ad påstand 1

Hverken de afgivne forklaringer eller det i øvrigt i sagen oplyste giver anledning til at antage, at der på mødet den 13. december 2005 er sket en forhandling i strid med det EU-retlige forhandlingsforbud.

Påstanden tages derfor ikke til følge.

##### Ad påstand 2

I overensstemmelse med parternes fælles opfattelse, kan klagenævnet konstatere, at vægtningen af tildelingskriterierne er sket som anført i påstanden.

Påstanden tages derfor til følge.

##### Ad påstand 3

Der er ikke i EU-udbudsretten fastsat krav om, at en udbyder skal lade beregningsmodeller for evalueringen af tilbuddene indgå i udbudsbetingelserne. Indklagede har derfor været berettiget til udarbejde og anvende et pointsystem til bedømmelse af tilbuddene, da indklagede under evalueringen af tilbuddene fandt behov herfor.

Påstanden tages derfor ikke til følge.

##### Ad påstand 4-7

Indklagede har været berettiget til at udarbejde og anvende en beregningsmodel for evalueringen af tilbuddene. Det påhviler i den

forbindelse indklagede at sikre, at anvendelsen ikke indebærer en ulige behandling af tilbudsgiverne.

Indklagede har valgt en beregningsmodel med 5 positioner, hvorefter der kun er ét point til forskel på bedømmelserne »over middel«, »middel« og »under middel«, der pointgives med hhv. 8, 7 og 6 point, mens der er et spring på 2 point til bedste bedømmelse »god«, der pointgives med 10 point, fra den foregående, medens der er et spring på 4 point til dårligste bedømmelse »ringe«, der pointgives med 2 point, fra den foregående. Samtidig skal den herved skete bedømmelse vægtes efter de i udbudsbetingelserne anførte forhold. Denne beregningsmodel er ikke uproblematisk og indebærer, at mindre forskelle på bedømmelsen af tilbuddene kan udløse uforholdsmæssige variationer i den samlede vægtning i strid med lighedsprincippet.

Klagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte de indklagedes skøn ved bedømmelsen af tilbuddene fra klageren og Enemærke & Petersen.

Herefter, og da den konkrete anvendelse af indklagedes beregningsmodel ikke har indebåret en usaglig forskelsbehandling af disse tilbudsgivere, jf. herved tillige det nedenfor ad påstand 8 anførte, tages disse påstande ikke til følge.

#### Ad påstand 8

Af udbudsbetingelserne fremgår, at logistik er et underkriterium, der vægtes 15 %. Det fremgår videre, at evalueringen af dette underkriterium skal ske på grundlag af en redegørelse, som tilbudsgiverne skulle vedlægge tilbuddet.

Af evalueringsskemaet fremgår, at underkriteriet »logistik« er bedømt dels for beboergener, som af sammenhængen må forstås som generelle beboergener, dels i forhold til den logistiske redegørelse og til tidsplanlægningen. Alle disse forhold findes omfattet udbudsbetingelsernes angivelser for underkriteriet »logistik« og kan derfor indgå i bedømmelsen.

Påstanden tages derfor ikke til følge.

Herefter bestemmes:

Ad påstand 2

Indklagede har handlet i strid med Udbudsdirektivet, herunder art. 53, stk. 1, litra a, ved at have anvendt tildelingskriterierne pris 33 1/3%, logistik 25% og facadesystem 41 2/3 %, selv om kriterierne i udbudsbrevet var angivet til hhv. 60%, 15% og 25%.

Klagen tages ikke til følge vedrørende påstand 1 og påstand 3-8.

Indklagede, Albertslund Boligselskab og Vridsløselille Andelsboligforening, skal in solidum i sagsomkostninger til klageren, Grønbech Construction A/S, betale 20.000 kr., der betales inden 14 dage efter modtagelsen af denne kendelse.

Klagegebyret tilbagetales.

Michael Kistrup

Genpartens rigtighed bekræftes.

Joan Bach  
kontorfuldmægtig